

						мг/кг	
Лінія Я8-ФОБ-М	6,01± 0,132	5,78± 0,036	0,18± 0,01	4323,8±21,2	30,8	146	10692
ГВК «ЛАПС»	4,58± 0,033	2,12± 0,056	2,16± 0,02	3068±23,92	10,2	95	4760

По хімічному складу борошна виготовлене у ГВК «ЛАПС» мало на 7% протеїну менше, ніж отримана на поточних лініях Я8-ФОБ-М, а золи та БЕР було отримано відповідно на 7 і 0,7% більше. Слід зауважити, що у білках кісткового борошна отриманого у ГВК та на лініях Я8-ФОБ-М відбуваються зміни різного характеру. Зміну білків кісткового борошна ми оцінювали шляхом визначення форм азоту. Як видно з даних таблиці 1, тривале знежирення кісток при високій температурі з великим терміном обробки сприяє зменшенню загального азоту на 31,2% в порівнянні з його складом у кістковому борошні отриманому на лініях Я8-ФОБ –М. Поряд з цим, у білках борошна, отриманого при короткочасному знежирюванні, оксипроліну міститься більше, ніж при обробці у ГВК. Перетравлювання сухих і органічних сполук, протеїну, БЕР була практично однаковою, але добавка кісткового борошна виробленого на лініях Я8-ФОБ-М сприяла підвищенню перетравлювання жиру на 26,4%, клітковини на 5,3%, протеїну на 3,5%.

Режими виробництва також суттєво впливають на вміст вітамінів у м'ясо-кістковому борошні. М'ясо-кісткове борошно отримане на лінії Я8-ФОБ-М має значно більше вітамінів групи В в порівнянні з борошном отриманим у ГВК.

Порівнюючи два зразки кісткового борошна, можливо сказати, що температурний режим при виробництві на поточних лініях у поєднанні з короткою тривалістю процесу позитивно впливає на якість кормового борошна.

Це підтверджено результатами дослідів по визначенню кормової цінності кісткового борошна отриманого з аналогічної сировини. Амінокислотний склад двох зразків борошна наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Амінокислотний склад різних видів кісткового борошна

Амінокислота	Кількість амінокислот (% до протеїну)	
	ГВК «ЛАПС»	Лінія Я8-ФОБ-М
Аргінін	5,90	6,22
Валін	5,96	6,39
Гістидін	1,87	1,53
Лізін	4,86	6,18
Цистин+метіонін	3,53	2,14
Тірозин	2,80	3,16
Треонін	3,68	2,99
Триптофан	0,82	0,72
Фенілаланін	4,15	4,85
Лейцин	6,02	5,45
Ізолейцин	3,41	2,86

З даних таблиці видно, що амінокислотний склад протеїну зразків кісткового борошна, отриманого по різним технологіям суттєво не відрізняється, але вміст лізину у борошні, отриманому при помірному тепловому режимі, більш високий.

Порівнюючи амінокислотний склад кісткового борошна виготовленого у ГВК та на лініях Я8-ФОБ-М показує, що мука отримане на поточних лініях має більше незамінних амінокислот. Підвищення якості кісткового борошна досягається не тільки у разі використання помірних температурних режимів виробництва., а й тривалістю температурної дії. Використання високих температур у поєднанні з мінімальним часом обробки забезпечує отримання високоякісного кісткового борошна, яке характеризується високою біологічною цінністю. Вплив технологічних режимів на якість кісткового борошна впливає на доступності амінокислот, яка характеризує можливість їх участі у процесі синтезу білку в живому організмі.

Кормову цінність сухих тваринних кормів, крім білків, обумовлює наявність у них вітамінів, фосфорно-кальцієвих солей, інших мінеральних солей, мікроелементів і жирів. Кальцій, що міститься у кістковому борошні край необхідний мінеральний інгредієнт у раціонах птиці. Він не тільки покращує ріст скелету, але й забезпечує організм птиці матеріалом для утворення шкаралупи

яєць. У кістковому борошні міститься ідеальне співвідношення між кальцієм і фосфором (приблизно 2:1). Згідно даних «Мінімального переліку ...» видно, що показники, по яким досліджується готовий продукт (кісткове борошно) відповідають сучасним діючим нормам. Деякі показники, наприклад мікробна забрудненість, значно нижче дозволених норм (по нормі до 500 тис. мікробних тіл в 1 г продукту, фактично 23 тис. мікробних тіл в 1 г продукту), що свідчить про якість та надійність даної технології.

Перевірена в умовах кафедри ветсанекспертизи токсичність кісткового борошна за допомогою культури *Colpoda steinii* показала, що продукт не токсичний (корподи були живі і рухливі впродовж 3 годин) і може використовуватись без обмежень як для молодняка, так і для дорослої птиці.

Висновки. 1. На сучасному етапі переробки тваринної сировини, для отримання якісних харчових продуктів керівництвом України були введені в дію державні стандарти (ДСТУ на ковбаси), у яких чітко визначено, що сировина повина мати боєнське походження. При цьому на підприємствах переробної промисловості повинні накопичуватись тваринницькі залишки, які необхідно утилізувати в умовах ветеринарно-санітарних утилізаційних заводів. 2. В Одеській області не має жодного утилізаційного заводу, який би займався централізованим збором і переробкою залишків тваринного походження. 3. На всіх ветеринарно-утилізаційних заводах, які працюють в Україні використовуються застарілі технології переробки у ГВК «ЛІПС». 4. При порівнянні різних технологій при переробці тваринних залишків ми зробили висновок, що переробка на поточних лініях Я8-ФОВ-М дає вихід більш якісної продукції, а також вона більш економна, що дуже важливо в сучасних економічних умовах в Україні.

Список літератури

1. Кроха Ю.А. Рациональное использование кости за рубежом // Ю.А. Кроха, Н.А. Александрова, А.З. Степанова: Обзорная информация. - М.: ЦНИИТ - ЗИ мясомолпром, 1985, -40с.
2. Линия переработки кости Я8-ФЛК// М.Л. Файвишевский: Техника и оборудование для села.-№4.- С. 23-24.

Ветеринарно-санитарные требования при производстве костной муки на поточных линиях Я8-ФОВ. Гострик В.М., Коренева Ж.Б.

Статья посвящена изучению вопроса качества костной муки получаемой при традиционной технологии в горизонтально-вакуумных котлах и на непрерывно действующих линиях Я8-ФОВ

Ключевые слова: костная мука, линии Я8-ФОВ

Veterinary-sanitary requirements at the production of bone flour on the continuous-action lines of YA-FOB. Hostrik V.M., Koreneva Zh.B.

The article is devoted the study of question of quality of bone flour at traditional technology in horizontal-vacuum caldrons and on the continuous-action lines of YA8-FOB

Key words: bone flour, lines of YA-FOB.